

An aerial photograph of a desert landscape, likely a mining site. A winding road curves through the arid terrain, which is characterized by brown, eroded hills and valleys. In the middle ground, there are several small, simple buildings and some palm trees, suggesting a small settlement or a base of operations. The sky is clear and bright.

Eerlijke
Verzekeringswijzer

De reactie van verzekeringsgroepen op mensenrechtenschendingen bij delfstofwinning

Praktijkonderzoek – Samenvatting van het
rapport

29 June 2021

Over de Eerlijke Verzekeringswijzer

De Eerlijke Verzekeringswijzer (EV) bestaat sinds september 2013. Samen met de Eerlijke Bankwijzer en de Eerlijke Pensioenwijzer is de Eerlijke Verzekeringswijzer onderdeel van de Eerlijke Geldwijzer, een samenwerkingsverband van vijf maatschappelijke organisaties: Amnesty International, Milieudefensie, Oxfam Novib, PAX, en World Animal Protection Netherlands. Het doel van de coalitie is om met hulp van consumenten de investeringen van de grootste in Nederland actieve verzekeringsmaatschappijen eerlijker en duurzamer te maken. Naast de tweejaarlijkse beoordeling van het beleggingsbeleid van de verzekeraars, publiceert de EV ook praktijkonderzoeken waarin de feitelijke investeringspraktijk van de verzekeraars wordt onderzocht voor specifieke thema's en sectoren.

Over dit rapport

Dit onderzoek is uitgevoerd door Profundo in opdracht van de Eerlijke Verzekeringswijzer en beoordeelt hoe verzekeraars omgaan met de mensenrechtenrisico's van hun beleggingen in bedrijven in de winningsindustrie.

Auteurs

Dit rapport is onderzocht en geschreven door Juliette Laplane, Stefanie Geurts, en Lennart van Loenen, met bijdragen van Eline Achterberg en Jan Willem van Gelder (allen Profundo). Profundo heeft de beoordelingsmethodologie voor dit onderzoek ontwikkeld met bijdragen van Titus Bolten (Amnesty International Netherlands) en Cor Oudes (PAX).

Het rapport dient als volgt geciteerd te worden: Laplane, J., S. Geurts, L. van Loenen (2021, juni), *Insurance companies' response to human rights abuses in the extractive industry - A case study for the Fair Insurance Guide Netherlands*, Amsterdam, Nederland: Profundo.

De foto op de voorpagina van het rapport is gemaakt door Ju Okstroushko on Unsplash.

Over Profundo

Met diepgaand en op feiten gebaseerd onderzoek en advies wil Profundo een praktische bijdrage leveren aan een duurzame wereld en sociale rechtvaardigheid. We analyseren internationale grondstofketens, de financiële sector, relevante beleidsontwikkelingen en de impact van bedrijven en financiers op alle duurzaamheidsaspecten. Meer informatie over Profundo is beschikbaar op www.profundo.nl.

Disclaimer

Profundo neemt de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht bij het verzamelen van informatie en het verwerken daarvan in publicaties, maar kan niet garanderen dat deze publicatie volledig is. Profundo neemt geen verantwoordelijkheid voor fouten in de gebruikte bronnen, noch voor veranderingen na de publicatiedatum. Deze publicatie is bedoeld voor informatieve doeleinden en dient niet te worden gelezen als een rapport dat goedkeuringen, verklaringen of garanties van welke aard dan ook verstrekt. Profundo zal geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade die voortvloeit uit het gebruik van deze publicatie.

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

Samenvatting

De winningsindustrie is een grote risicosector voor mensenrechtenschendingen. Projecten in de sector kunnen grote negatieve impacts hebben op mensenrechten, waaronder het verplaatsen van hele gemeenschappen zonder adequate raadpleging en compensatie, negatieve impacts op de bestaansmiddelen van lokale gemeenschappen en hun toegang tot schoon water, arbeidsrechtenschendingen en grote ongelukken. Van bedrijven in deze sector mag daarom worden verwacht dat zij sterke en permanente due diligence processen hebben om mensenrechtenschendingen te voorkomen, te beperken, en te corrigeren. Internationale standaarden zoals de VN Guiding Principles on Business and Human Rights stellen dat alle bedrijven ongeacht hun grootte, sector, locatie, eigendoms- en organisatiestructuur de verantwoordelijkheid hebben om mensenrechten te respecteren.

In de context van investeringen door institutionele beleggers betekent dit dat hun verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren niet alleen geldt voor de eigen bedrijfsvoering (ten aanzien van hun medewerkers, klanten, en toeleveranciers), maar ook voor de feitelijke of potentiële mensenrechtenimpacts waarmee ze via hun investeringen verbonden zijn. Van investeerders mag worden verwacht dat zij zich inspannen om mensenrechtenschendingen door de bedrijven waarin zij beleggen voorkomen, beperken, en bedrijven aanmoedigen om genoegdoening aan te bieden wanneer zij hebben bijgedragen aan mensenrechtenschendingen. In de praktijk wordt deze verantwoordelijkheid door institutionele beleggers ingevuld door het voeren van engagement met de betrokken bedrijven.

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Eerlijke Verzekeringswijzer (EV) en beoordeelt hoe de negen grootste in Nederland actieve verzekeringsmaatschappijen zijn omgegaan met een selectie van elf grove mensenrechtenschendingen waarbij bedrijven uit de winningsindustrie bij betrokken waren. Het onderzoek volgt op een eerder praktijkonderzoek van de Eerlijke Verzekeringswijzer in 2018, getiteld "Assessing the response of insurance companies to severe human rights abuses in the extractives sector".

De onderzochte verzekeringsmaatschappijen zijn Achmea, Aegon, Allianz, Athora NL, CZ, Menzis, NN Groep en VGZ. Voor Aegon richt dit onderzoek zich op Aegon NV. De resultaten van het financiële onderzoek naar de hele groep gelden daarom als basis voor de beoordeling. Op de verstuurde vragenlijst is echter alleen geantwoord namens Aegon NL en niet Aegon NV. Wanneer het bewijs van toepassing is op Aegon NL wordt daarom verwezen naar Aegon NL. Athora NL wordt in dit onderzoek beschouwd als de opvolger van Vivat. Vanaf medio 2022 zal Athora door de Eerlijke Verzekeringswijzer ook op groepsniveau worden beoordeeld.

Dit onderzoek laat zien dat alle negen grootste in Nederland actieve verzekeringsmaatschappijen financiële banden hebben met minstens twee van de elf bedrijven betrokken bij de mensenrechtenschendingen die ter discussie staan in dit onderzoek. Alle verzekeraars hebben belegd in Total (in totaal € 896,5 miljoen). Zeven verzekeraars belegden in Shell (€ 804,4 miljoen), drie verzekeraars belegden in Freeport-McMoran (€ 542,0 miljoen), en acht verzekeraars belegden in Newmont Corporation (€ 520,2 miljoen). De vier grootste beleggers zijn Allianz (€ 2.749,2 miljoen), Aegon (€ 792,6 miljoen), Achmea (€ 208,6 miljoen), en NN Groep (€ 190,1 miljoen). Samen zijn zij verantwoordelijk voor meer dan 95% van het totale belegde vermogen (€ 4.132,2 miljoen).

Door het beoordelen van de respons van de verzekeraars op de relevante mensenrechtenschendingen (op een schaal van 1 tot 10), wijst dit onderzoek ook uit dat de meeste verzekeraars niet in staat zijn te laten zien dat ze voldoende actie hebben ondernomen tegen de mensenrechtenschendingen waarin de bedrijven betrokken zijn. De beste respons komt van Athora NL (score 7,9) en CZ (score 6,9), gevolgd door Achmea (score 5,2) en NN Groep (score 5,0). Aegon (score 4,4), Menzis (score 3,6) en ASR (score 3,0) scoren allen ruim onvoldoende. De laagste scores zijn voor VGZ (score 1,9) en Allianz (1,0).

Methodologie

Dit onderzoek richt op het engagement dat is uitgevoerd door de verzekeraars met een selectie van elf bedrijven in de winningsindustrie die betrokken zijn bij grove mensenrechtenschendingen. De geselecteerde bedrijven en casussen zijn beschreven in Table 1. De casussen en betrokken bedrijven zijn geselecteerd op basis van de volgende criteria:

- Er is bewijs dat het bedrijf de mensenrechtenschending heeft veroorzaakt, or daaraan heeft bijgedragen;
- De casus is bekend bij de verzekeringsmaatschappij – ofwel via het werk van de Eerlijke Verzekeringswijzer of één van haar coalitieleden, of via aanzienlijke media-aandacht; en
- De casus loopt nog steeds: tot op heden is de mensenrechtenschending nog niet volledig opgelost.

Table 1 Geselecteerde casussen van mensenrechtenschendingen

Bedrijf	Land	Impacts op mensenrechten
China National Petroleum Corporation (CNPC)	(Zuid) Sudan	Opereren in conflictgebieden / volksgezondheid / vervuiling
Coal India	India	Landroof / gedwongen uitzetting / landrechten van inheemse bevolkingen
Freeport-McMoRan	Indonesië	Vervuiling van oppervlaktewater / geweld / landrechten van inheemse bevolkingen
Glencore	Colombia	Mensenrechtenschendingen / landrechten / geweld
Lundin Energy (former Lundin Petroleum)	(Zuid) Sudan	Betrokkenheid bij oorlogsmisdaden
Newmont (former Goldcorp)	Guatemala	Landrechten van inheemse bevolkingen / vervuiling / geweld
Rio Tinto	Myanmar	Gedwongen uitzetting / milieuvervuiling / geweld
Royal Dutch Shell	Nigeria	Mensenrechtenschendingen / milieuvervuiling
Total	Uganda, Tanzania ⁱ	Mensenrechtenschendingen / landrechten / vervuiling
Vale	Brazilië	Dodelijke slachtoffers / sociale en milieuschade / veiligheid en gezondheid
Vedanta Resources	India	Drinkwatervervuiling / schade aan bestaansmiddelen

Negen van de elf geselecteerde casussen werden ook behandeld in het onderzoek van 2018. Nieuwe casussen rondom oliebedrijf Total en mijnbouwbedrijf Vale zijn voor deze studie toegevoegd. Tegen beide ondernemingen zijn gerechtelijke procedures ingeleid wegens hun betrokkenheid bij ernstige mensenrechtenschendingen, die ook veel media-aandacht hebben gekregen.

ⁱ Recently Total is under scrutiny for its involvement in Myanmar. While the involvement of Total in Myanmar as such is not recent, the more acute human rights concerns surrounding its financial transactions to the military regime are more recent. The events in Myanmar could not be incorporated in this study.

Het wordt algemeen erkend, onder meer in de OESO-richtlijnen inzake verantwoord ondernemen voor institutionele beleggers dat het voor institutionele beleggers essentieel is om bepaalde acties en zaken te prioriteren. Beleggers kunnen niet alle bedrijven in hun portefeuille tegelijk engageren om mensenrechtenschendingen te voorkomen. Daarom heeft de Eerlijke Verzekeringswijzer specifiek voor deze elf casussen gekozen: het zijn allen casussen in conflictgebieden of gebieden met hoge risico's, waarin duidelijke mensenrechtenschendingen hebben plaatsgevonden. Als zodanig zouden beleggers deze casussen moeten prioriteren.

Om de processen te beoordelen die institutionele beleggers hanteren om bedrijven aan te spreken die betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen, hebben Amnesty International, PAX en Profundo de in de 2018 gehanteerde methodologie geactualiseerd. De methodologie is verder in lijn gebracht met de terminologie en criteria die zijn opgenomen in de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGP's), de OESO-richtlijn voor due diligence voor verantwoord ondernemen, en de OESO-richtlijn voor verantwoord ondernemen voor institutionele beleggers.¹ Bijzondere aandacht is besteed aan de wijze waarop de verzekeraars hun relatie tot de mensenrechtenschendingen kwalificeren. Hierbij is gebruik gemaakt van de terminologie van de UNGP's, die een onderscheid maken tussen "veroorzaken", "bijdragen tot", of "rechtstreeks betrokken zijn met" negatieve impacts op mensenrechten. Afhankelijk van de categorie zou de verzekeringsmaatschappij verschillende verantwoordelijkheden hebben met betrekking tot het bieden van genoegdoening.

De methodologie is opgedeeld in vier delen, die weer overeenkomen met de structuur van het OESO-raamwerk voor due diligence:

- Deel A: identificatie, kwalificatie en prioritering van mensenrechtenkwesties en risico's;
- Deel B: beïnvloeden van bedrijven om mensenrechtenschendingen te voorkomen en te beperken;
- Deel C: monitoren van voortgang en communicatie over de resultaten;
- Deel D: voorzien in – of medewerking aan – herstel of genoegdoening.

Allereerst is in deze studie financieel onderzoek uitgevoerd om de financiële banden van de verzekeraars met de geselecteerde bedrijven in kaart te brengen. Vervolgens zijn de verzekeraars gevraagd om een vragenlijst in te vullen over hun due diligence processen op het gebied van mensenrechten en de manier waarop zij om zijn gegaan met de geselecteerde casussen. De verzekeraars werden in het bijzonder gevraagd om bewijs aan te leveren van hun screeningsprocessen, hun onderzoek naar de casussen, hun engagement met de bedrijven, en hun monitoring van de voortgang voor alle casussen waarmee zij via hun beleggingen verbonden waren.

Het is belangrijk om op te merken dat het onderzoek zich in hoofdzaak richt op de engagementprocessen van de verzekeraars. Het ligt buiten de reikwijdte van dit onderzoek om ook in te gaan op de vraag of het engagement van de verzekeraars ook daadwerkelijk heeft bijgedragen aan het verbeteren van de situatie van de getroffen gemeenschappen.

Bevindingen

Alle onderzochte verzekeringsmaatschappij hadden tussen Juni 2019 en Januari 2021 financiële banden met minstens twee van de geselecteerde bedrijven via hun beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties. De vier grootste beleggers zijn Allianz (€ 2.749,2 miljoen), Aegon (€ 792,6 miljoen), Achmea (€ 208,6 miljoen), en NN Groep (€ 190,1 miljoen). Samen zijn zij verantwoordelijk voor meer dan 95% van het totale belegde vermogen (€ 4.132,2 miljoen). 0 laat de beleggingen zien van de negen verzekeringsmaatschappijen in de elf geselecteerde bedrijven.

Papilou Roland (16) groeit op in Ikarama (Nigeria). Hij woont er aan de rand van een rivier in de Nigerdelta. In de afgelopen 15 jaar lekte in Ikarama tientallen malen olie uit de pijpleidingen van Shell. De huizen in zijn dorp zijn omgeven door poelen met olie, die een doordringende oliewalm verspreiden en het water ondrinkbaar maken.

In 2016 is Godbless, het broertje van Papilou, 6 jaar oud. Tijdens het spelen valt hij in een van de oliepoelen. Zijn ouders proberen hem nog te redden. Ze gaan met hem naar het ziekenhuis, maar de dokters kunnen niets meer voor hem doen. Papilou mist zijn broertje nog steeds.

Vanwege de vervuiling is Papilou 's moeder met haarkinderen naar de stad verhuisd. De oliestank is té overheersend, ze zijn steeds ziek, en de vervuilde akkers bij hun huis brengen niet genoeg meer op voor de familie. Papilou 's vader blijft achter in Ikarama. Eens per maand gaat Papilou een weekend naar hem

toe. Veel bewoners in zijn geboortedorp kampen met ernstige gezondheidsproblemen door de vervuiling: de lucht zit vol oliedampen, het drinkwater is verontreinigd. Zijn broertje is niet het enige slachtoffer dat overlijdt door de gelekte olie, of de gevolgen ervan. En de armoede en werkloosheid zijn groot: de akkers in het dorp zijn niet langer vruchtbaar en de vissen zijn uit de rivieren verdwenen.

Na de ontdekking van ruwe olie in de Nigerdelta begon Shell met oliewinning. Inmiddels zijn er veel meer maatschappijen, maar Shell is nog steeds de grootste in het gebied. In de afgelopen 60 jaar is de Nigerdelta zwaar vervuild geraakt, door lekkages die bijna dagelijks plaatsvinden: jaarlijks lekt ruim 40 miljoen olie uit de pijpleidingen. Shell en andere bedrijven moeten dit opruimen, maar doen dat onvoldoende, bleek onder andere uit onderzoek door de VN in 2011.

Shell kreeg een flinke tik op de vingers, maar onderzoek door Amnesty International toonde in 2020 aan dat de Nederlandse multinational nog maar in een fractie van het gebied is begonnen met schoonmaken. Bovendien blijken 'schoongemaakte' gebieden vaak nog vervuild met ruwe olie, met alle gevolgen voor bewoners, zoals Papilou en zijn familie.

**Bron: Milieudefensie
Foto's Milieudefensie/Hilde Brontsema**

Table 2 Beleggingen van de verzekeraars in elf geselecteerde bedrijven

Bedrijf	Land	Achmea	Aegon	Allianz	ASR	Athora NL	CZ	Menzis	NN Group	VGZ	Totaal (€ mln)
PetroChina (CNPC)	China	-	0,7	75,0	-	-	-	-	1,6	0,3	77,6
Coal India	India	-	-	-	-	-	-	0,02	-	-	0,0
Freeport-McMoRan	Verenigde Staten	-	77,4	463,4	1,2	-	-	-	-	-	542,0
Glencore	Zwitserland	37,1	25,4	224,5	5,4	-	-	-	-	1,6	294,0
Lundin Energy	Zweden	-	0,5	1,4	3	-	-	-	6,7	-	11,6
Newmont Corporation	Verenigde Staten	1,9	60,2	445,4	2,7	5,5	0,7	0,4	3,4	-	520,2
Rio Tinto	Verenigd Koninkrijk	8,5	221	244,7	10,6	-	-	1,1	9,5	3,8	499,2
Shell	Nederland	42,7	244,5	452,8	-	12,6	-	0,7	42,5	8,5	804,3
Total	Frankrijk	118,4	126,3	394,5	16,3	100,6	2,2	1,7	125,6	10,9	896,5
Vale	Brazilië	-	36,6	438,5	-	-	-	-	0,8	1,9	477,8
Vedanta Resources	India	-	-	9,0	-	-	-	-	-	-	9,0
Totaal		208,6	792,6	2.749,2	39,2	118,7	2,9	3,9	190,1	27,0	4.132,2

Bron: Thomson Reuters Eikon, 'Share ownership, multiple securities', gezien in februari 2021; Thomson Reuters Eikon, 'Bondholdings, EMAXX', gezien in februari 2021; Achmea's antwoord op Profundo's vragenlijst, 25 maart 2021; Athora NL's antwoord op Profundo's vragenlijst, 23 maart 2021; CZ's antwoord op Profundo's vragenlijst, 25 maart 2021; Menzis' antwoord op Profundo's vragenlijst, 25 maart 2021; VGZ's antwoord op Profundo's vragenlijst, 24 maart 2021.

Op basis van de resultaten van het financiële onderzoek zijn alle verzekeringsmaatschappijen verzocht een vragenlijst in te vullen. De verzekeraars hebben op dit verzoek op verschillende manieren op gereageerd:

- Met uitzondering van Allianz hebben alle verzekeringsmaatschappijen een reactie gegeven op het bestaan van de geïdentificeerde financiële banden met de geselecteerde bedrijven;
- Achmea, Athora NL, CZ, Menzis en VGZ hebben de bevindingen van het financiële onderzoek ofwel bevestigd ofwel aanpassingen voorgesteld, die zijn opgenomen in dit rapport;
- Aegon heeft gereageerd op het bestaan van financiële banden met de geselecteerde bedrijven, maar heeft de gevonden hoeveelheden noch bevestigd, noch gecorrigeerd;
- ASR stelde dat de gevonden financiële data incorrect was, maar gaf verder geen informatie over de banden met de geselecteerde bedrijven;
- NN Groep stelde dat de gevonden financiële banden met de geselecteerde bedrijven correct was, maar bevestigde niet of de hoeveelheden klopten; en
- Alle verzekeraars, behalve Allianz, hebben gereageerd op de vragenlijst.

Met uitzondering van Allianz hebben alle verzekeraars hun bereidheid getoond om mee te werken met het onderzoek door de vragenlijst in te vullen. ASR en VGZ hebben echter slechts beperkte informatie verstrekt over hun interne due diligence-procedures rondom mensenrechten. Slechts twee verzekeringsmaatschappijen, Athora NL en CZ, verstrekten informatie over alle casussen waarmee zij financieel verbonden zijn. Deze beperkte transparantie – en dus het beperkte bewijs van concrete acties die de verzekeraars hebben ondernomen – heeft gevolgen voor de mate waarin de handelingen en processen van de verzekeraars kan worden beoordeeld. Waar gepast is dit ook weerspiegeld in de scores van de verzekeraars.

De belangrijkste bevindingen kunnen als volgt worden samengevat:

- De grootste beleggingen werden gevonden voor Total (negen verzekeraars, totale beleggingen € 896,5 miljoen), Shell (zeven verzekeraars, totale beleggingen € 804,3 miljoen), Freeport-McMoRan (drie verzekeraars, totale beleggingen € 542,0 miljoen) en Newmont Corporation (acht verzekeraars, totale beleggingen € 520,2 miljoen). Kort daarop volgen Rio Tinto (€ 499,2 miljoen) en Vale (€ 477,8 miljoen).
- De vier grootste beleggers zijn Allianz (€ 2.749,2 miljoen), Aegon (€ 792,6 miljoen), Achmea (€ 208,6 miljoen), en NN Groep (€ 190,1 miljoen). Samen zijn zij verantwoordelijk voor meer dan 95% van het totale belegde vermogen (€ 4.132,2 miljoen).
- Allianz, de verzekeraar met de grootste beleggingen in de negen geselecteerde bedrijven (€ 2,749 miljoen), is de enige verzekeraar die heeft geweigerd om mee te werken met het onderzoek. Deze non-coöperatieve houding is niet in overeenstemming met de principes en geest van de *Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct and the Principles for Responsible Investment* van de OESO. Door niet mee te werken aan het onderzoek behaalt Allianz de laagst mogelijke score van 1.
- Alle andere onderzochte verzekeringsmaatschappijen hebben procedures om hun beleggingsportefeuilles te screenen op mensenrechtencontroverses. Hierbij worden doorgaans leidende mensenrechtenstandaarden gehanteerd, zoals de UNGP's, de tien principes van het VN *Global Compact* en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen.
- Alle onderzochte verzekeringsmaatschappijen maken gebruik van externe dienstverleners voor het screenen van hun beleggingsportefeuilles en het identificeren van controverses. Sommige verzekeraars (CZ, VGZ, Menzis en Achmea) doen voor de screening en het onderzoek van controverses uitsluitend een beroep op één enkele externe onderzoeker. Andere verzekeraars maken gebruik van meerdere dienstverleners, eigen onderzoek, en/of input van andere belanghebbenden en maatschappelijke organisaties (NN, Athora NL, ASR, Aegon NL). Afhankelijkheid van een enkele externe dienstverlener vergroot het risico dat controverses over het hoofd worden gezien wanneer de dienstverlener er niet van op de hoogte is, of wanneer hun methodologie om de ernst van een zaak te bepalen niet voldoende rekening houdt met de zorgen van alle belanghebbenden. Zo heeft geen van de externe onderzoeksbureaus de casus van Total in Uganda en Tanzania adequaat aangemerkt als een serieus mensenrechtenconflict, ondanks een groot aantal NGO-rapporten waarin ernstige mensenrechtenschendingen aan de kaak werden gesteld en ondanks ruime media-aandacht. Alleen Athora NL heeft, na via de inbreng van belanghebbenden op de hoogte te zijn gebracht, het externe onderzoeksbureau over de zaak aangesproken en een eigen onderzoek ingesteld.

- Geen van de verzekeringsmaatschappijen maken een duidelijke kwalificatie van de mate van hun eigen betrokkenheid bij de mensenrechtenschendingen. Sommige verzekeringsmaatschappijen, zoals Achmea of NN Groep, melden dat zij er in het algemeen van uitgaan dat zij als verzekeringsmaatschappij "rechtstreeks betrokken zijn" bij (potentiële of feitelijke) negatieve effecten via hun investeringen in bedrijven. Zoals wordt benadrukt in de OESO-richtlijnen voor beleggers en de *Principles for Responsible Investment* (PRI), is dit niet automatisch in alle gevallen juist: een belegger kan ook daadwerkelijk "bijdragen" aan de negatieve effecten van ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd. Het feit dat verzekeringsmaatschappijen in het kader van hun onderzoek naar specifieke gevallen geen kwalificatie maken van hun eigen relatie tot de impact op de mensenrechten, kan dan ook worden gezien als een tekortkoming in hun due diligence.
- Alle acht verzekeringsmaatschappijen die op de vragenlijst hebben gereageerd hebben informatie aangeleverd met betrekking tot hun engagementactiviteiten met de bedrijven waarin ze hebben belegd. Echter, alleen Athora NL verstrekte bewijs voor alle relevante geselecteerde casussen. CZ verstrekte informatie over engagement met alle relevante bedrijven rondom mensenrechtenkwesties, maar niet altijd direct gerelateerd aan de geselecteerde casussen.
- In de gevallen dat een verzekeringsmaatschappij besloot om geen engagement te voeren met één of meer van de bedrijven over de geselecteerde casussen, of over mensenrechtenkwesties meer in het algemeen, was dit vaak gebaseerd op een prioritering van de bedrijven met de hoogste risicoclassificatie of controversescore (zoals bepaald door externe onderzoeksbureaus). Zo besloten Aegon NL en NN Groep om geen engagement te voeren met Lundin Energy over de casus in Zuid-Soedan, of met Total over de casus in Uganda en Tanzania. Hoewel de casussen werden geïdentificeerd en geanalyseerd, werden ze door de externe dienstverlener niet aangemerkt als schendingen van internationale mensenrechtenstandaarden, en resulteerden de casussen niet in een aanpassing van de controversescore van de bedrijven. Het is daarom belangrijk dat externe onderzoeksbureaus door verzekeraars worden aangesproken en aangemoedigd om zulke controverses serieuzer te nemen. Zowel Aegon NL als Athora NL gaven aan dit steeds vaker te doen.
- Hoewel sommige verzekeringsmaatschappijen in detail verslag leggen van hun engagementactiviteiten en de resultaten, is informatie over de precieze doelen, de gehanteerde tijdlijn en de tussentijdse stappen vaak beperkt of zelfs afwezig. Dit geeft de verzekeraars wellicht meer flexibiliteit gedurende het engagementproces, maar draagt ook het risico dat het engagement daardoor ongericht, onrealistisch, onmeetbaar en niet tijdsgebonden wordt.
- ASR en VGZ verstrekten zeer weinig bewijs van hun engagementactiviteiten. VGZ gaf aan dat er weinig bewijs was omdat de verzekeringsmaatschappij op dit moment de engagementprocedures aan het herzien is. ASR gaf aan engagement te hebben gevoerd met alle relevante bedrijven, maar verstrekte geen verdere details. Het niveau van transparantie van ASR is lager dan in de studie van 2018.
- De informatie verstrekt door de verzekeringsmaatschappijen doet de vraag rijzen of de criteria om een engagement "succesvol" te verklaren ambitieus genoeg zijn. Een engagementcasus kan door de verzekeringsmaatschappijen als opgelost worden verklaard terwijl het betreffende bedrijf feitelijk nog niet voldoende heeft gedaan om de mensenrechtenschending te beperken en te corrigeren. Deze zorg werd ook al in de studie van 2018 geuit.²
- De onderzochte verzekeringsmaatschappijen melden in wisselende mate dat zij van de ondernemingen verlangen dat zij een multi-stakeholderbenadering volgen. Athora NL en NN Groep toonden bewijs dat zij dit voor meer dan de helft van de relevante casussen hadden geëist. Vier van de verzekeraars (Achmea, Aegon NL, ASR en Menzis) eisten dit voor minder dan de helft van de casussen, VGZ voor geen van de casussen.

- Vier verzekeringsmaatschappijen (Achmea, Aegon NL, Athora NL, en CZ) toonden aan dat ze extra stappen hebben genomen om hun invloed te vergroten wanneer de engagementdoelen niet werden gehaald of wanneer bedrijven geen bereidheid toonden om hun gedrag te veranderen. De verzekeraars hebben bijvoorbeeld de intensiteit van de dialoog opgevoerd (Achmea), het bedrijf uitgesloten van investering (Aegon NL en Athora NL), of gestemd tegen het bestuur op de aandeelhoudersvergadering en samengewerkt met andere investeerders (CZ). Verder hadden zeven van de negen verzekeringsmaatschappijen één of meer van de geselecteerde bedrijven al vóór 2019 uitgesloten van investering vanwege duurzaamheidsredenen.
- De meeste verzekeringsmaatschappijen verstrekten bewijs van monitoring van het engagement voor meer dan de helft van de relevante casussen. Alleen Athora NL verstreekte bewijs van uitgebreide monitoring voor alle relevante casussen.
- Alle verzekeringsmaatschappijen hebben meer gedetailleerde informatie over een klein aantal casussen openbaar gemaakt, bijvoorbeeld over formele besluiten om het engagement voort te zetten of te beëindigen, of over de resultaten van het engagement. Deze informatie is echter beperkt tot “interessante” casussen of “voorbeeldgevallen” in plaats van een volledig overzicht. Geen van de verzekeraars verstrekt dergelijke diepgaande informatie voor alle relevante casussen.
- Athora NL is de enige verzekeringsmaatschappij die van alle geselecteerde bedrijven verwacht dat ze transparant zijn naar de relevante belanghebbenden over de omstandigheden van de mensenrechtenschendingen, en over de concrete stappen die gezet zijn om de mensenrechtenschending aan te pakken. CZ, Menzis, en NN Groep verstrekten hierover slechts beperkte informatie.
- Geen van de verzekeringsmaatschappijen slaagde erin om herstelmaatregelen aan de orde te stellen als deel van hun engagement met de bedrijven. Hoewel zes van de verzekeraars aantoonde dat ze hebben geprobeerd om bedrijven aan te moedigen voor herstel te zorgen, is er geen bewijs dat zij direct hebben meegedaan in dialogen met getroffen belanghebbenden of aan bemiddelingsprocedures. NN Groep en Aegon toonden wel aan dat namens hen een dialoog is gevoerd met getroffen gemeenschappen in Brazilië, als onderdeel van hun engagement met Vale na de instorting van de Brumadinho-dam.
- Over het geheel genomen kon Profundo in sommige gevallen de relatie van de verzekeringsmaatschappijen tot de mensenrechtenschendingen als “rechtstreeks betrokken” kwalificeren, maar in andere gevallen leverden de verzekeringsmaatschappijen geen (voldoende) bewijs waaruit een duidelijke conclusie kon worden getrokken. Er zijn vier redenen voor deze conclusies, en verschillende redenen kunnen van toepassing zijn op de zelfde verzekeringsmaatschappij, afhankelijk van de onderzochte zaak:
  1. Er kon worden geconcludeerd dat de verzekeringsmaatschappij “rechtstreeks betrokken” is bij de mensenrechtenschending, wanneer de verzekeringsmaatschappij heeft aangetoond dat zij zich aanzienlijke inspanningen heeft getroost om met de onderneming in contact te treden, en maatregelen te nemen als onderdeel van haar due-diligence procedure voor mensenrechten.
  2. Er kon geen conclusie getrokken worden wanneer de verzekeringsmaatschappij stelde dat het engagement had gevoerd met de geselecteerde casussen, maar te weinig of geen informatie verstreekte over het engagement, of alleen over mensenrechtenengagement in het algemeen. In die gevallen was Profundo niet in staat om te beoordelen of de relatie van de verzekeringsmaatschappij tot de mensenrechtenschending er één was van “bijdragen aan” of slechts “rechtstreekse betrokkenheid”.
  3. Er kon geen conclusie worden getrokken wanneer de verzekeringsmaatschappij niet meewerkte in dit onderzoek en dus niet transparant was over haar engagementactiviteiten. Dit is het geval voor Allianz.

4. Sommige verzekeringsmaatschappijen lopen het risico dat ze het gebrek aan inzet van de bedrijven om herstel of genoegdoening aan te bieden “faciliteren”, wanneer zij besluiten om geen engagement te voeren naar aanleiding van het screeningproces en ondanks de geuite zorgen van belanghebbenden.

Scores

Table 3 geeft een overzicht van de scores voor ieder onderdeel van de beoordeling, alsmede de totale score per verzekeringsmaatschappij. De belangrijkste bevindingen per verzekeraar zijn hieronder samengevat.

Table 3 Scores per verzekeringsgroep

	Weging (%)	Achmea	Aegon	Allianz	ASR	Athora NL	CZ	Menzis	NN Group	VGZ
A: Identificatie, kwalificatie en prioritering van mensenrechtenkwesies en risico's	20	8,3	7,2	-	6,7	8,3	6,7	5,0	8,3	4,4
B: Beïnvloeden van bedrijven om mensenrechtenschendingen te voorkomen en te beperken	40	5,6	3,9	-	2,2	10,6	9,4	3,3	4,4	0,6
C: Monitoren van voortgang en communicatie over de resultaten	20	5,0	3,9	-	3,9	6,7	5,6	4,4	4,4	3,9
D: Voorzien in – of medewerking aan – herstel of genoegdoening	20	1,7	3,3	-	0,0	3,3	3,3	1,7	3,3	0,0
Totaal	100	5,2	4,4	1,0	3,0	7,9	6,9	3,6	5,0	1,9

Achmea

- Achmea behaalde een eindscore van 5,2 (op een schaal van 10), en komt hiermee op de derde plaats.
- Achmea meldt investeringen in vijf van de geselecteerde bedrijven. Dit is in tegenstelling tot de studie van 2018, toen geen financiële banden met deze vijf bedrijven werden gevonden, maar wel met één ander bedrijf (Freeport-McMoRan). Echter, aangezien er bewijs is geleverd van engagement met Glencore, Rio Tinto en Shell van vóór 2018, duidt dit op financieel belang in die ondernemingen vóór de onderzoeksperiode, en/of een andere mate van bereidheid van de verzekeraar om commentaar te geven op het financiële onderzoek in het vorige rapport. Daarnaast sluit Achmea drie bedrijven (Coal India, Vale, en Vedanta Resources) uit van beleggingen wegens structurele schendingen van mensenrechten. Dit leidt tot bonuspunten in onderdeel B.
- Achmea heeft sterke processen om de mensenrechteneffecten van de beleggingsportefeuille in kaart te brengen en te onderzoeken (onderdeel A), en behoort tot de drie verzekeraars die op dit punt de hoogste score hebben behaald (8,3 van 10).
- Achmea heeft voor twee van de geselecteerde bedrijven (Rio Tinto en Glencore) bewijs geleverd van engagement rondom mensenrechtenkwesies. Voor de andere relevante casussen is het geleverde bewijs zeer beperkt of afwezig. Dit heeft aanzienlijke gevolgen voor de door Achmea behaalde score voor de onderdelen B, C, en D, en daarmee ook voor de totaalscore.

- De significante verschillen tussen de scores van Achmea in dit onderzoek en in het onderzoek van 2018 kunnen worden verklaard door het feit dat in het huidige onderzoek meer financiële relaties met de geselecteerde ondernemingen zijn geïdentificeerd, terwijl slechts voor een beperkt aantal casussen bewijs van engagement werd geleverd. Dit staat in contrast met het rapport van 2018, waarin Achmea slechts in verband werd gebracht met één geselecteerde casus, waarvoor significant bewijs van betrokkenheid werd geleverd. Dit leidde in het onderzoek van 2018 tot een hoge score.
- In het rapport van 2018 werd al de vraag geopperd of de door Achmea gehanteerde drempel voor succes wel ambitieus genoeg is. Het bewijsmateriaal dat voor dit onderzoek is aangeleverd roept dezelfde vraag op, omdat het laat zien dat sommige engagementtrajecten met bedrijven als "succesvol" zijn geconcludeerd, ondanks dat niet alle gestelde engagementdoelen zijn bereikt.

Aegon

- Aegon behaalde een score van 4,4 uit 10, en staat daarmee op de vijfde plek.
- Aegon NL heeft sterke processen om de mensenrechteneffecten van de beleggingsportefeuille in kaart te brengen en te onderzoeken (onderdeel A). Het feit dat Aegon alleen bewijs heeft geleverd van screening en onderzoek naar de relevante casussen voor Aegon NL en niet voor de hele groep heeft echter een negatieve invloed op de score voor dit onderdeel. Geadviseerd wordt om de transparantie en verantwoording over de due diligence-processen van Aegon op het gebied van mensenrechten op groepsniveau te verbeteren.
- In vergelijking met het rapport van 2018 heeft Aegon de due diligenceprocessen verbeterd door niet meer het onderzoek van slechts één externe dienstverlener te gebruiken, maar dat van twee dienstverleners te combineren en door verschillende engagementstrategieën toe te passen. Verder wordt geadviseerd om de screeningscriteria en het due diligence-proces met betrekking tot mensenrechten openbaar te maken. Aegon NL is momenteel bezig beide te publiceren.
- Op groepsniveau heeft Aegon beleggingen in negen van de geselecteerde bedrijven, waarvan zeven ook in het onderzoek van 2018 geïdentificeerd waren. Drie bedrijven zijn echter uitgesloten door Aegon NL vanwege duurzaamheidsredenen, waaronder PetroChina (CNPC), Freeport-McMoRan en Coal India. De laatste is ook op groepsniveau door Aegon uitgesloten van investering. Dit levert Aegon bonuspunten op in onderdeel B.
- Aegon NL heeft met zeven van de ondernemingen engagement gevoerd over mensenrechtenkwesties in het algemeen, of over de geselecteerde mensenrechtenschendingen in het bijzonder. Voor geen van de gevallen werd echter voldoende informatie ontdekt over de engagementdoelen, de tijdlijn en de tussentijdse stappen. Dit heeft een negatief effect op de score in onderdeel B. Aegon NL heeft geen engagement gevoerd met Lundin Energy omdat bepaald was dat dit geen prioriteit had.
- In 2018 werd door Aegon bewijs geleverd voor gezamenlijk engagement met slechts drie van de negen bedrijven. In de huidige studie leverde Aegon bewijs voor engagement met meer dan de helft van de relevant casussen (zeven van de negen). Op basis van het bewijsmateriaal van de huidige studie kan daarom worden vastgesteld dat Aegon enige verbeteringen heeft aangebracht in het engagementproces.
- In het rapport van 2018 werd al de vraag geopperd of de door Aegon gehanteerde drempel voor succes wel ambitieus genoeg is. Het bewijsmateriaal dat voor dit onderzoek is aangeleverd roept, ondanks de verbeteringen, dezelfde vraag op.

Verpleegster Deyis Margarita Carmona Tejada komt uit het boerendorpje Entre Ríos in de Colombiaanse provincie César. Haar familie ontvlucht halverwege jaren '90 het dorp vanwege gewelddadigheden van guerrillastrijders en paramilitairen. De komst van buitenlandse mijnbouwbedrijven, in diezelfde periode, wakkert het geweld aan. Inmiddels zet Deyis zich in voor de rechten van de vele ontheemde

families. Ook de mijnbouwbedrijven moeten hun verantwoordelijkheid nemen, vindt ze.

Terwijl paramilitairen eind van de vorige eeuw naar César komen om te vechten tegen de guerrilla's die de provincie al jaren teisteren, zien mijnbouwbedrijven kans om het steenkoolrijke gebied te ontginnen. Temidden van de chaos van het gewapende conflict vestigen mijnbouwmultinationals Drummond en Glencore-Prodenco zich in de regio.

Deyis vertelt: 'Toen zij kwamen, verergerde het conflict en begonnen de paramilitairen families te verjagen.' De gewelddadige milities ontvoeren mensen en persen boeren af. In 1999 ontvoeren ze de Deyis' zus, Yaneth, die dan 28 jaar is en vijf kinderen heeft. Deyis: 'We hebben altijd hoop gehouden, maar in 2010 hoorden we dat ze het niet overleefd heeft. Mijn moeder is er nooit overheen gekomen.'

Tien jaar lang terroriseren de milities de bevolking van César: ruim 3000 mensen worden vermoord, 50.000 boeren van hun land verdreven. Ex-paramilitaire commandanten hebben inmiddels getuigd dat zij betaald werden door Drummond en Glencore-Prodenco. De multinationals ontkennen, maar hadden er wel baat bij dat de bevolking zich niet tegen hun ontwrichtende mijnbouwactiviteiten kon verzetten. Ze verdienen 30 fors aan de steenkoolwinning, terwijl de lokale bevolking lijdt onder vervuiling van de mijnen en veel families niet kunnen terugkeren naar hun land.

Sinds 2012 zet Deyis zich als president van de '*Asamblea Campesina del Cesar por la Restitución de Tierras y el Buen Vivir*' in voor de rechten van ontheemde boerengemeenschappen. Haar organisatie heeft 3,500 leden van lokale groepen in het gebied, en ondersteunt ook andere en belangroepen. Daarbij richt ze zich onder andere op de verantwoordelijkheid van de mijnbouwbedrijven. Deyis: 'Ze zijn heel machtig. Ze moeten hun rol in deze geschiedenis herzien, en helpen om de wonden van het conflict te helen.' Haar werk is niet zonder gevaar: 'We krijgen talloze bedreigingen omdat we ons land teruggeisen,' vertelt Deyis. 'We zien elke dag mensen die de strijd opgeven. Maar wij gaan door! Inmiddels zijn we, als grootste boerenorganisatie in Cesar, ook in gesprek met de mijnbouwbedrijven.'

Sinds begin dit jaar heeft Deyis echter een nieuwe uitdaging: Multinational Glencore- Prodeco sluit haar mijnen in de regio. Hoewel dit voor het milieu en de gezondheid van omwonenden goed nieuws is, zijn de boerenorganisaties in César bang dat de multinational zo ook haar verantwoordelijkheid zal ontlopen om de ontheemde en berooide bevolking te compenseren voor de jarenlange misstanden die het mede veroorzaakt heeft.

Bron: Oxfam

Allianz

- Uit het financiële onderzoek komt Allianz naar voren als de verzekeraar met de grootste beleggingen in tien van de geselecteerde bedrijven (€ 2.749 miljoen). Allianz is de enige verzekeraar in dit onderzoek die geweigerd heeft mee te werken met dit onderzoek en enig bewijs te delen over engagement omtrent de geselecteerde casussen. Door niet mee te werken aan het onderzoek behaalt Allianz de laagst mogelijke score van 1.

ASR

- ASR behaalde een score van 3,0 en is daarmee een van de drie laagst scorende verzekeraars in deze studie.
- De score van ASR is aanzienlijk lager dan in het onderzoek in 2018. Dit komt omdat ASR minder informatie over het engagement met de verschillende bedrijven heeft gedeeld.
- Met betrekking tot het identificeren en onderzoeken van negatieve mensenrechtenimpacts, leverde ASR alleen bewijs voor een deel van de relevante geselecteerde casussen. Dit heeft negatieve gevolgen voor de score in onderdeel A.
- ASR heeft beleggingen in zes van de geselecteerde bedrijven. Met drie van de zes bedrijven werden in het onderzoek in 2018 ook al financiële banden gevonden. Twee bedrijven, Shell en Vale, zijn uitgesloten van investering vanwege de mensenrechtenschendingen die zijn besproken in deze studie. Dit levert bonuspunten op in onderdeel B.
- ASR heeft weinig informatie geleverd over de wijze waarop het bedrijven probeert te beïnvloeden om negatieve effecten op mensenrechten te voorkomen en te beperken. ASR stelt dat engagement met bedrijven een concrete strategie, doelen, tijdlijn en tussentijdse stappen hebben, maar geeft hiervoor geen ondersteunend bewijs. Dit heeft negatieve gevolgen voor de score in onderdeel B.

Athora NL

- Athora NL behaalde met een 7,9 de hoogste score van de onderzochte verzekeraars.
- Athora NL heeft beleggingen in drie van de elf geselecteerde bedrijven: Newmont, Shell, en Total. Sinds april 2021 staan zes van de elf geselecteerde bedrijven op de uitsluitingenlijst van Athora NL vanwege schendingen van mensenrechten en arbeidsrechten: PetroChina, Coal India, Freeport, Rio Tinto (waarmee in het onderzoek in 2018 wel financiële banden werden gevonden), Vale, en Vedanta. Dit levert bonuspunten op in onderdeel B.
- Athora NL heeft sterke processen om de mensenrechteneffecten van de beleggingsportefeuille in kaart te brengen en te onderzoeken (onderdeel A). Athora NL scoort voor onderdeel A een 8,3, één van de drie hoogste scores van de onderzochte verzekeraars.
- Athora NL is de enige verzekeraar in de deze studie die, na door belanghebbenden op de hoogte te zijn gebracht over de casus van Total en Oeganda en Tanzania, de externe onderzoeksprovider heeft aangesproken over de zaak en een eigen engagement met het bedrijf is begonnen.
- Athora NL heeft bewijs aangeleverd van gevoerd engagement met alle bedrijven waar het financiële banden mee heeft, inclusief informatie met betrekking tot de doelen, de tijdlijn, en de concrete tussenstappen. Om deze reden behaalt Athora NL de hoogste score in dit onderzoek.
- Met betrekking tot herstel en genoegdoening legt Athora NL uit dat het op dit moment het beleid aan het herzien is, en dat herstel en genoegdoening hierin structureel geïntegreerd zullen worden. Athora NL leverde bewijs dat het het onderwerp van genoegdoening wel heeft aangekaart in het engagement met Newmont Corporation (voorheen Goldcorp) en Shell. Athora NL kan nog een stap verder gaan door zelf mee te doen in dialoog of bemiddelingsprocessen met belanghebbenden.

CZ

- CZ behaalde met een score van 6,9 de op één na hoogste score van de onderzochte verzekeraars.

- CZ heeft beleggingen in twee van de elf geselecteerde bedrijven (Total en Newmont Corporation). Daarnaast staan vijf van de elf bedrijven op de uitsluitingslijst van CZ wegens mensenrechtenschendingen: Coal India, Glencore, Rio Tinto, Shell en Vale. Dit levert bonuspunten op in onderdeel B. CZ gaf ook aan dat PetroChina (CNPC) op de *watchlist* staat wegens de situatie in Zuid-Soedan.
- CZ heeft sterke processen om de mensenrechteneffecten van de beleggingsportefeuille in kaart te brengen en te onderzoeken (onderdeel A). De casus van Total in Oeganda en Tanzania is echter niet gesignaleerd door de externe onderzoeksprovider.
- CZ heeft bewijs geleverd van engagement met Newmont Corporation over de geselecteerde casus, inclusief de concrete doelen, tijdlijn, en tussenstappen. Met betrekking tot Total heeft CZ wel engagement gevoerd op het gebied van mensenrechten in het algemeen, maar niet over de geselecteerde casus in Oeganda en Tanzania, omdat deze niet als serieuze mensenrechtenschending was geïdentificeerd door de externe onderzoeksprovider.
- CZ heeft ook bewijs geleverd dat het opzetten van een klachtenmechanisme op operationeel niveau onderdeel was van de discussie met Newmont Corporation. Het geleverde bewijs over engagement met Total laat niet zien dat herstel of genoegdoeningsmaatregelen zijn besproken.
- CZ heeft geen informatie geleverd waaruit blijkt dat het mee heeft gedaan aan dialoog of bemiddelingsprocessen met de getroffen belanghebbenden.

Menzis

- Menzis behaalde een totale score van 3,6 en staat daarmee op de zesde plaats tussen de verzekeraar in deze studie.
- Menzis heeft beleggingen in vijf van de elf geselecteerde bedrijven: Coal India, Newmont Corporation, Rio Tinto, Shell en Total. Twee bedrijven, PetroChina en Vale, zijn uitgesloten van investering. Dit levert bonuspunten op in onderdeel B.
- Menzis heeft bewijs geleverd dat het alle relevante casussen heeft onderzocht. Echter, er is geen bewijs dat Menzis ook de ernst van de mensenrechtenschendingen en de mate van betrokkenheid van de geselecteerde bedrijven in overweging heeft genomen. Dit heeft negatieve gevolgen voor de score voor onderdeel B.
- Menzis heeft bewijs geleverd dat het engagement heeft gevoerd met drie van de vijf geselecteerde bedrijven. Het gevoerde engagement had bij Shell betrekking op de geselecteerde casus. Bij de andere twee bedrijven, Rio Tinto en Total, had het gevoerde engagement betrekking op hun mensenrechtenbeleid in het algemeen, maar niet op de specifieke casussen. Menzis heeft geen details verstrekt over de gehanteerde tijdlijnen van het gevoerde engagement, of over de tussenstappen. Dit heeft negatieve gevolgen voor de score voor onderdeel B.
- Er zijn weinig gegevens over de doelstellingen die als onderdeel van het engagementproces zijn opgesteld.
- Voor het engagement met Shell en Rio Tinto informatie verstrekt waaruit blijkt dat de bedrijven werden verwacht zorg te dragen voor herstel en genoegdoening voor de getroffen gemeenschappen. Voor de andere bedrijven is hiervan geen bewijs gevonden. Dit heeft een negatieve invloed op de score voor onderdeel B.

NN Groep

- NN Groep behaalde een score van 5,0 en staat daarmee op de vierde plaats van de onderzochte verzekeraars.

- NN Groep heeft beleggingen in acht van de elf geselecteerde bedrijven: PetroChina, Freeport-McMoRan, Lundin Energy, Newmont Corporation, Rio Tinto, Shell, Total, en Vale. Coal India staat op de uitsluitingenlijst van NN Groep vanwege betrokkenheid bij steenkolenmijnbouw. In het onderzoek in 2018 werden nog wel financiële banden gevonden tussen NN Groep en dat bedrijf. In het onderzoek in 2018 werden ook nog beleggingen van €16 miljoen in Glencore en €3 miljoen in Vedanta gevonden. In het huidige onderzoek zijn geen financiële banden gevonden tussen NN Groep en die twee bedrijven, ondanks dat zij niet op de uitsluitingenlijst van NN Groep staan.
- NN Groep heeft sterke processen om de mensenrechteneffecten van de beleggingsportefeuille in kaart te brengen en te onderzoeken (onderdeel A). NN Groep scoort voor onderdeel A een 8,3, één van de drie hoogste scores van de onderzochte verzekeraars.
- Het door NN Groep aangeleverde bewijsmateriaal laat zien dat voor vijf van de acht relevante bedrijven een beslissing is gemaakt om de dialoog aan te gaan: PetroChina, Freeport-McMoRan, Rio Tinto, Shell, en Vale. Dit is een verbetering ten opzichte van het onderzoek in 2018, toen NN Groep alleen bewijs leverde voor engagement met twee bedrijven (Freeport-McMoRan en Shell), terwijl er toen ook beleggingen in PetroChina en Rio Tinto gevonden waren.
- Voor de andere drie bedrijven waarmee NN Groep financiële banden heeft (Lundin Energy, Newmont Corporation, en Total), verklaarde NN Groep dat zij besloten had geen engagement te voeren omdat de bij screening van controverses de geselecteerde casussen niet als schendingen van haar normen waren gesignaleerd.
- Er zijn weinig gegevens over de tussenstappen die als deel van het engagement van de bedrijven worden verwacht.
- NN Groep heeft aangetoond dat het haar invloed voor drie casussen (Freeport, Shell, en Vale) heeft aangewend om de bedrijven aan te moedigen om voor herstel te zorgen. Daarnaast heeft NN Groep bewijs aangeleverd dat het heeft meegedaan aan een collectief engagement van de *Principles for Responsible Investment* (PRI) met Vale, waarbij ook gesprekken zijn gevoerd met woordvoerders van de door de instorting van de Brumadinho-dam getroffen gemeenschappen.
- De lagere score ten opzichte van het onderzoek in 2018 kan worden verklaard door het feit dat NN Groep in 2018 bewijs leverde van engagement met zes andere, niet in de studie opgenomen casussen van mensenrechtenschendingen. Die casussen zijn toen opgenomen in de score van NN Groep. In het huidige onderzoek hebben de verzekeraars de mogelijkheid gekregen om voorafgaand aan de vragenlijst maximaal twee extra casussen aan te dragen van engagement over mensenrechten met bedrijven uit de winningsindustrie. NN Groep heeft dit keer geen extra casussen aangeleverd. Het geleverde bewijs zelf was ook niet voldoende voor alle casussen. Dit heeft een negatieve invloed op de totale score.

VGZ

- VGZ behaalde een score van 1,9, de op één na laagste score van de onderzochte verzekeraars.
- VGZ heeft beleggingen in zes van de elf geselecteerde bedrijven: PetroChina (CNPC), Glencore, Rio Tinto, Shell, Total, en Vale. VGZ heeft geen van de elf geselecteerde bedrijven uitgesloten van investering.
- VGZ leverde maar voor een klein deel van de geselecteerde casussen bewijs dat het de negatieve gevolgen voor mensenrechten had geïdentificeerd en onderzocht. Dit heeft negatieve gevolgen voor de score voor onderdeel A.
- VGZ leverde beperkt bewijs van haar engagementprocessen met twee van de geselecteerde bedrijven (PetroChina en Vale). Voor beide gevallen werden zeer beperkte details verstrekt over de doelen, de tijdlijn en de verwachte tussenstappen die tijdens het engagement werden gehanteerd. Dit heeft negatieve gevolgen voor de score voor onderdeel B.

- VGZ verklaarde dat geen verdere stappen gezet zijn in het engagementproces, omdat VGZ op dit moment het engagementproces aan het herzien is. Vanwege deze prioritering heeft VGZ gekozen om geen verder engagement te voeren met de andere bedrijven waarmee het financiële banden heeft.
- Aangezien VGZ geen concrete doelen voor de engagementprocessen met PetroChina en Vale heeft geformuleerd is het de vraag hoe VGZ bepaalt wanneer het engagement succesvol is geweest, of wanneer extra stappen genomen moeten worden. Dit roept ook de vraag op of de monitoring van de voortgang en de resultaten van het engagementproces afdoende is.
- Er is geen bewijs dat de bedrijven verwacht of aangemoedigd werden om zorg te dragen voor herstel en genoegdoening, of om deel te nemen aan dialogen of bemiddelingsprocessen met belanghebbenden. Dit resulteert in een score van 0 voor onderdeel D.

Aanbevelingen van de Eerlijke Verzekeringswijzer aan verzekeraars

De volgende aanbevelingen gelden voor verzekeringsmaatschappijen die beleggingen hebben in de winningsindustrie en die de mensenrechtenrisico's in hun portefeuille beter willen beheersen:

1. **Implementeer de UNGP's en de OESO-richtlijnen en voer due diligence uit om mensenrechtenschendingen te voorkomen**

Alle verzekeringsmaatschappijen moeten zich committeren om de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen te implementeren in zowel hun gehele beleggingsportefeuille als hun eigen bedrijfsvoering.

Volgens die breed gedragen internationale standaarden hebben alle bedrijven, waaronder ook verzekeraars, de verantwoordelijkheid om mensenrechtenschendingen te voorkomen, te beperken, en te stoppen door het uitvoeren van due diligence.

Voor activiteiten in conflictgebieden zouden verzekeraars extra due diligence moeten uitvoeren in overeenstemming met de aanbevelingen van de VN-werkgroep op dit onderwerp.ⁱⁱ

2. **Stel "SMART" doelen om druk uit te oefenen op bedrijven om mensenrechtenschendingen te stoppen**

Het is van cruciaal belang dat verzekeraars "SMART" (tussentijdse) doelen stellen die bedrijven die betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen moeten halen. Wanneer bedrijven zulke doelen niet halen, moet uitsluiting van investering overwogen worden. Een doel is SMART wanneer het specifiek, meetbaar, haalbaar, relevant, en tijdsgebonden is. Over het algemeen verstrekten de onderzochte verzekeraars slechts weinig bewijs van de concrete doelen, tijdlijn en tussenstappen die als onderdeel van het engagement werden verwacht. Hierdoor lopen de verzekeraars het risico dat hun engagement daardoor ongericht, onrealistisch, onmeetbaar en niet tijdsgebonden wordt. Concrete doelen, deadlines, en tussenstappen zijn essentiële onderdelen van een goed engagementproces en moeten continu gemonitord worden om de geloofwaardigheid en het succes van het engagement te waarborgen. De uitkomst van zulke monitoring moet bepalen of de verzekeraar andere opties moet overwegen om de druk op de onderneming te verhogen, of doelen moeten bijgesteld of vernieuwd, of dat uitsluiting van investering moet worden overwogen.

ⁱⁱ <https://undocs.org/en/A/75/212>

3. **Ga de dialoog aan met ESG-dienstverleners en onderzoeksproviders**

Dit onderzoek laat zien dat verzekeraars sterk afhankelijk zijn van onderzoek door externe ESG-dienstverleners om hun portefeuille te screenen, en voor onderzoek naar (mensenrechten)controverses. Aangezien de uitkomst van deze screening doorgaans de doorslaande factor is in de keuze om wel of geen engagement te voeren, is het van cruciaal belang dat verzekeraars waar mogelijk kritisch zijn op het onderzoek dat door hun ESG-dienstverleners wordt uitgevoerd. Van verzekeraars mag worden verwacht dat ze proactief zijn in aangaan van de dialoog met ESG-dienstverleners, bijvoorbeeld wanneer door belanghebbenden of de media aandacht wordt gevraagd voor een casus die door de externe onderzoeksprovider niet als serieuze controversie was gesignaleerd.

4. **Vergroot de rol van belanghebbenden in het bepalen van de keuze om engagement te starten, en om een engagement als succesvol te bestempelen**

Verzekeringsmaatschappijen gebruiken een risicogebaseerde aanpak om prioriteit te geven aan zaken die in aanmerking komen voor engagement. Dit onderzoek laat zien dat de processen om bepaalde zaken te prioriteren de zorgen van alle belanghebbenden vaak onvoldoende in acht nemen, en daardoor niet voldoen aan breed gedragen kwaliteitsstandaarden. De OESO-richtlijnen voor institutionele beleggers benadrukken het belang van het raadplegen van meerdere bronnen om grote nadelige effecten op mensenrechten te identificeren, inclusief rapporten van nationale overheden, geloofwaardige internationale organisaties, NGO's, media-aandacht, vakliteratuur, en verklaringen van nationale OESO-contactpunten.³ Het over het hoofd zien van sommige van deze bronnen doet duidelijk afbreuk aan de kwaliteit van het prioriteringsproces.

De casus van Total in Oeganda en Tanzania, waarbij slechts één verzekeraar (Athora NL) besloot om engagement aan te gaan ondanks de herhaaldelijk geuite zorgen van belanghebbenden en brede aandacht in de media, laat zien dat verzekeraars nog veel kunnen verbeteren in de manier waarop de standpunten van belanghebbenden worden meegewogen in de beslissing om al dan niet een engagementproces te starten. Interessante opties om op dit vlak te verbeteren zijn bijvoorbeeld het organiseren van regelmatig overleg met stakeholders, waarbij maatschappelijke organisaties met deskundigheid inzake de risico's van de winningsindustrie worden betrokken, of het opzetten van een klachtenmechanisme om belanghebbenden in staat te stellen hun zorgen te uiten. Verzekeraars zouden ook rekening moeten houden met de mening van de belanghebbenden over de voortgang die door het bedrijf is geboekt, alvorens een engagement als "succesvol" af te sluiten.

5. **Integreer herstel en genoegdoening structureel in het engagementproces**

Adequate herstel- en genoegdoeningsmaatregelen zijn van cruciaal belang voor mensenrechtenengagement met bedrijven in de winningsindustrie. De lage scores van de verzekeraars op dit vlak laten zien dat er nog veel ruimte is om herstelmaatregelen beter te integreren in hun engagementaanpak. De eerste stap hierbij zou hierbij kunnen zijn om het onderwerp van herstel en genoegdoening wordt behandeld in het algemene engagementbeleid van de verzekeringmaatschappij. Vervolgens is het van fundamenteel belang dat de verzekeraars hun engagementstrategie adequaat implementeren door herstel- en genoegdoeningsmaatregelen op individueel casusniveau te beoordelen.

Deze beoordeling vereist bovenal dat verzekeraars voorafgaand hun eigen relatie tot de mensenrechtenschending kwalificeren. Uit dit onderzoek blijkt dat de verzekeraars zo'n kwalificatie niet maken of veronderstellen dat ze per definitie slechts "direct betrokken" zijn bij de mensenrechtenschending, terwijl de mate van verantwoordelijkheid feitelijk ook afhangt van hun eigen engagementinspanningen.

6. Verhoog de drempel voor succes bij engagement met bedrijven

Dit onderzoek laat zien dat engagement soms als succesvol wordt gezien, en het engagementproces wordt afgesloten, terwijl het bewuste bedrijf nog niet alle aanbevelingen heeft overgenomen of terwijl belanghebbenden nog steeds vragen stellen bij de adequate herstelmaatregelen voor getroffen gemeenschappen. Door een engagement op basis van een te lage drempel voor succes als “succesvol” af te sluiten lopen beleggers het risico om niet slechts “direct betrokken” te zijn bij een mensenrechtenschending, maar ook om eraan “bij te dragen” door het faciliteren van een situatie waarin de negatieve effecten voor getroffen gemeenschappen blijven voortduren. Verzekeringsmaatschappijen worden aanbevolen om de drempel voor succes te verhogen en de belanghebbenden systematisch te raadplegen over de status en de toereikende van herstelmaatregelen die door de verantwoordelijke bedrijven zijn getroffen.

7. Verbeter transparantie

Transparantie vergroot de toerekenbaarheid van zowel verzekeringsmaatschappijen als bedrijven naar belanghebbenden en de samenleving. Het is daarom van belang dat verzekeraars en de bedrijven waarin zij beleggen transparant zijn over belangrijke mensenrechtenkwesties waarbij ze betrokken zijn, en over hun reactie daarop. De verzekeraars kunnen hun transparantie verbeteren door relevante details van hun engagement met bedrijven te publiceren, zoals de (tussentijdse) doelen die zijn gesteld en de (tussentijdse) doelen die zijn behaald. Transparantie over de manier waarop bepaalde zaken worden geprioriteerd is ook belangrijk. Wanneer een verzekeraar ervoor kiest in een bepaalde casus geen actie te nemen vanwege een prioritering, zou de verzekeraar aan moeten geven hoe geprioriteerd is, welke andere controverses zwaarder wogen, en wat gedaan zal worden met de niet geprioriteerde casus. Verzekeringsmaatschappijen zouden zich ook moeten toeleggen op het samenwerken met legitieme onderzoeksprojecten die hun engagementinspanningen beoordelen.

Verder kunnen de verzekeraars transparantie van de bedrijven bevorderen door van hen te verwachten dat ze een mensenrechtenbeleid publiceren en verslag uitbrengen over de manier waarop het beleid wordt uitgevoerd, de actuele situatie op locatie, de door het bedrijf ondernomen acties en de geboekte voortgang in het zorgen voor herstel en genoegdoening. Het aanmoedigen van bedrijven om verslag te leggen in overeenstemming met het *UN Guiding Principles Reporting Framework* kan een grote bijdrage leveren aan het verbeteren van de transparantie en verantwoording rondom het respecteren van mensenrechten.

Aanbevelingen van de Eerlijke Verzekeringswijzer voor de Nederlandse overheid

Overheden moeten sterk leiderschap tonen om bij te dragen aan het verwerken van mensenrechtenkwesties in de due diligenceprocessen van institutionele beleggers. De volgende aanbevelingen kunnen gedaan worden ten aanzien van de Nederlandse overheid:

1. **Stel nationale mensenrechten-due diligence wetgeving op voor bedrijven**, met inbegrip van financiële instellingen, waarin bindende eisen worden gesteld aan bedrijven om mensenrechten te respecteren overeenkomstig de UNGP's en de OESO-richtlijnen. Zulke wetgeving moet betrekking hebben op alle bedrijven en hun dochterondernemingen in alle sectoren, waarbij due diligence over de gehele waardeketen, inclusief de zakelijke relaties, verplicht wordt gesteld. De wet moet eisen dat belanghebbenden worden geraadpleegd, dat er sprake is van wettelijke aansprakelijkheid, dat slachtoffers van bedrijfsactiviteiten toegang hebben tot de rechtspraak en tot remedie, en moet transparantievoorschriften bevatten.
2. Ondersteun de invoering van soortgelijke, ambitieuze **mensenrechten-due diligence wetgeving** voor bedrijven in de Europese Unie, die voorziet in de mogelijkheid van (i) burgerlijke aansprakelijkheid en (ii) het opleggen van (financiële) sancties wanneer de wetgeving niet wordt nageleefd.

Aanbevelingen van de Eerlijke Verzekeringswijzer voor de partijen in het Nederlandse IMVO-convenant internationaal verantwoord beleggen in de verzekeringssector

1. **Stel een klachtenmechanisme in op sectorniveau als onderdeel van het IMVO-convenant internationaal verantwoord beleggen in de verzekeringssector.**

Het onderwerp "Toegang tot herstel" is in 2020 besproken als onderdeel van het IMVO-convenant, en alle partijen erkenden dat er nog ruimte is voor vooruitgang in het begrijpen hoe investeerders in dit verband een rol kunnen spelen.⁴ Het is van essentieel belang dat alle belanghebbenden toegang hebben tot een kanaal om hun zorgen te uiten. Het opzetten van een gemeenschappelijk klachtenmechanisme als onderdeel van het IMVO-convenant zou een goede manier zijn om meer inzicht te krijgen in de veroorzaakte negatieve gevolgen en beter te begrijpen wat van verschillende belanghebbenden aan herstelmaatregelen verwacht mag worden. Bovendien zou dit verzekeraars in staat stellen hun kennis en expertise op dit onderwerp gezamenlijk verder te ontwikkelen.

Aanbevelingen van de Eerlijke Verzekeringswijzer voor de *Principles for Responsible Investment* (PRI)

In 2020 kondigde de PRI aan dat zij een meerjarenagenda op zal stellen met het oog op de implementatie van respect voor mensenrechten in het financiële systeem.⁵ De volgende aanbeveling kan in dit verband aan de PRI worden gedaan:

1. **Moedig institutionele beleggers sterk aan om mee te werken aan legitieme onderzoeksprojecten** die hun engagementinspanningen beoordelen.

References

- 1 OECD (2017), Responsible business conduct for institutional investors: Key considerations for due diligence under the OECD Guidelines for Multinational Enterprises.
- 2 Mishra, K. and A. Marcelis (2018, June), *Fair Insurance Guide Case Study: Assessing the response of insurance companies to severe human rights abuses in the extractives sector*, Amsterdam, the Netherlands: Profundo, p.97.
- 3 OECD Responsible business conduct for institutional investors. Key considerations for due diligence under the OECD Guidelines for Multinational Enterprises, 2017, p.28.
- 4 SER (8 October 2020), "Access to Remedy: a matter of patience", online: <https://www.imvoconvenanten.nl/en/insurance/news/herstel-verhaal-praktijk>, viewed in May 2021
- 5 The Principles for Responsible Investment (22 October 2020), "Why and how investors should act on human rights" online: <https://www.unpri.org/human-rights-and-labour-standards/why-and-how-investors-should-act-on-human-rights/6636.article#:~:text=The%20PRI%20will%3A&text=facilitate%20investor%20collaboration%20to%20address,to%20manage%20risks%20to%20people>, viewed in May 2021.

Eerlijke Verzekeringswijzer

De Eerlijke Verzekeringswijzer is een samenwerkingsverband van de volgende organisaties:

Amnesty International

Milieudefensie

Oxfam Novib

PAX

World Animal Protection

